

ДОКЛАД

от проф. д-р инж. Иван Куртев - член на ПК за САНК

Относно: Следакредитационно наблюдение и контрол по изпълнение на препоръките, формулирани в решението на Постоянната комисия по социални и правни науки, сигурност и отбрана от 06.06.2019 г. (Протокол №14) при програмната акредитация на професионално направление 3.5. „Обществени комуникации и информационни науки”, област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки”, за образователно-квалификационните степени „бакалавър” и „магистър” в Софийски университет „Св. Климент Охридски” с обща оценка 9,38 (девет цяло и тридесет и осем стотни) – в рамките на четиригодишния следакредитационен период

I. Хронология на процедурата

1. В изпълнение на утвърдения от Акредитационния съвет на НАОА план-график за дейността по следакредитационно наблюдение и контрол през 2023 г. стартира процедура за САНК на професионално направление 3.5. „Обществени комуникации и информационни науки (ОКИН)” за образователно-квалификационните степени (ОКС) „бакалавър“ и „магистър“ в Софийски университет „Св. Климент Охридски” (СУ „Св. Климент Охридски”). Професионалното направление е получило програмна акредитация, с обща оценка 9,38 (девет цяло и тридесет и осем стотни) с решение на Постоянната комисия по социални и правни науки, сигурност и отбрана (ПКСПНСО) на 06.06.2019 г. (Протокол №14).

Софийският университет „Свети Климент Охридски” е акредитиран да обучава студенти за:

ОКС „бакалавър” – редовна и задочна форми на обучение (РФО и ЗФО) по специалности:

- **Факултет по журналистика и масова комуникация (ФЖМК):**

- „Журналистика“;
- „Връзки с обществеността“;
- „Книгоиздаване“;
- „Комуникационен мениджмънт“;

- **Философски факултет (ФФ):**

- „Библиотечно-информационни науки“;
- „Публични информационни системи“.

ОКС „магистър” – РФО и ЗФО по специалности:

- **ФЖМК:**

- „Журналистика и медии“;
- „Преса и медии“;
- „Медиен дизайн“;
- „Продуцентство и креативна индустрия“;
- „Електронни медии“;
- „Международна журналистика“;
- „Вътрешнополитическа журналистика“;
- „Лайфстайл журналистика“;
- „Спортна журналистика“;
- „Онлайн журналистика и медии“;

- „Дигитални медии и видеоигри“;
- „Връзки с обществеността“;
- „Реклама и публична комуникация“;
- „Креативна комуникация“;
- „Книгоиздаване през XXI век“;
- „Традиционно и дигитално публикуване“;

- **ФФ:**

- „Библиотечно-информационни технологии“;
- „Библиотечно-информационни науки и културна политика“;
- „История на книгата и четенето“;
- „Управление на електронно съдържание.

Срокът на валидност на акредитацията е шест години.

Определеният от ПКСПНСО капацитет на ПН 3.5. е общо **1940** студенти, от които за ОКС „бакалавър” - **1280** студенти (РФО и ЗФО) и за ОКС „магистър” - **660** студенти (РФО и ЗФО).

Обучението на студентите се осъществява във всички катедри на ФЖМК и в катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика (БНИКП)” на ФФ в СУ „Свети Климент Охридски”.

2. Процедурата по САНК се осъществява на основание чл. 70 и във връзка с чл. 62 от Правилника за дейността на НАОА.

3. В съответствие с чл. 62, ал. 1 от Правилника за дейността на НАОА и процедурата за САНК при оценка „от 9,00 до 10,00“, с уведомително писмо №ОА-06-324/28.02.2023 зам.-председателят на НАОА по САНК проф. д.н.к. Мария Шнитер изисква от СУ „Св. Климент Охридски“ да представи до два месеца от получаване на горното писмо доклад с приложения за изпълнението на препоръките в рамките на четиригодишния следакредитационен период. Ректорът на СУ „Св. Климент Охридски” е представил с писмо с вх. № ОА-06-883/27.04.2023 г. самооценяващ доклад с приложения за изпълнение на препоръките в рамките на четиригодишния следакредитационен период. Докладът е обсъден и одобрен с решения на Факултетния съвет (ФС) на ФЖМК с протокол №08/11.04.2023 г. и на ФС на ФФ с протокол №07/11.04.2023 г., и разгледан, обсъден и приет на Академичния съвет на СУ „Св. Климент Охридски” с протокол № 08/26.04.2023 г.

II. Констатации и оценки по изпълнение на препоръките:

Препоръка №1: Системно, в съответствие с развитието на проблемните области, да се обновяват програмите по учебните дисциплини.

Срок: постоянен с ежегодно отчитане.

Дейности и резултати по изпълнение на препоръката:

Заклучението на ПКСПНСО¹ въз основа на финалния доклад на експертната група за доакредитационния период по изпълнение на Критерий 2.1 от ESG – част 5 /1-10/: „ВУ извършва обучение по ПН като прилага процедури за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на учебната документация при съдействието на представители на партньорски организации, студенти и други заинтересовани страни“ е следното (стр.2): „Независимо от въведения ред от прегледа на програмната документация, някои програми не са обновени в съответствие с развитието на проблемните области в последните години, а библиографията не е актуализирана, включително и в частта на български автори”.

За изпълнение на тази Препоръка №1, според доклада на ректора и приложенията към него във ФЖМК е извършено следното:

¹ Решение на ПКСПНСО за резултатите от извършеното оценяване по процедура за ПА на ПН 3.5. „Обществени комуникации и информационни науки” в СУ „Св. Климент Охридски“

1. Новоизбраното ръководство на ФЖМК от началото на своя мандат (ноември 2019) създава факултетна учебна комисия, която функционира през целия следакредитационен период до момента;

2. През този период във ФЖМК са периодично обновявани всички учебни програми и нововъведени учебни програми по учебните дисциплини общо 829 бр. в 4-те бакалавърски специалности – 429 учебни програми и на 16-те магистърски специалности – 440 учебни програми.

3. През този период по всяка учебна програма от дисциплините във ФЖМК се налага практиката, съгласно описаното в Наръчника по качеството на СУ, за координирано и отговорно обсъждане и оценяване още на ниво Катедра чрез избран рецензент и чрез унифицирана рецензентска карта, преосмисляна периодично и гласувана от Факултетния съвет. Обръща се специално внимание на библиографията по всяка учебна програма по 5 критерия, като единия от тях е библиографията да съдържа източници само от последните 5 години. Така всяка учебна програма преминава през следните етапи на алгоритъм за създаването, обновяването и утвърждаването ѝ:

- УЧЕБНА ПРОГРАМА, създадена от преподавател съобразно учебния план;
- КАТЕДРЕН СЪВЕТ - обсъждане и одобрение;
- УЧЕБНА ФАКУЛТЕТНА КОМИСИЯ - обсъждане и одобрение;
- ФАКУЛТЕТЕН СЪВЕТ - обсъждане и одобрение.

По Препоръка №1 според доклада на ректора и приложенията към него в катедра БНИКП на ФФ е извършено следното в няколко направления:

1. Стриктно изпълнение на стандартите за учебната документация на специалностите в катедра БНИКП в ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ и прилагане на правилата по планиране, приемане и наблюдения на учебната документация;

2. Наблюдение и изменения на учебната документация в катедрата, чрез регулярно обновяване на учебното съдържание (но не повече от 20%) на учебните програми преди началото на всеки семестър от титуляра на учебната дисциплина;

3. Утвърждаване на промени в учебните програми (между 20% и 30%) от катедрения съвет, съответно от Факултетния съвет на ФФ;

4. Своевременно запознаване на студентите в специалностите и магистърските програми на катедрата със съдържанието на всяка от дисциплините, изискванията и очакванията към тях чрез публикуване на необходимата информация в платформата за електронно обучение на СУ;

5. Паралелно с актуализирането на библиографията в учебните програми на изучаваните дисциплини в периода 2019–2023 г. е усъвършенствана цялостната стратегия за промени и актуализиране на учебните планове и е затвърдена процедурата за определяне на броя, наименованията и кредитите на дисциплините и съответствието им с националните и институционалните нормативни изисквания.

Така в катедра БНИКП на ФФ политиката на съставяне на нови или актуализиране на действащите учебни програми по изучаваните дисциплини е концентрирана върху изискванията да отговарят на **Наръчника по качеството на СУ**, да са разработени с участието на студенти, потребители на кадрите и други външни заинтересовани страни, да са съобразени, от една страна, с икономическите и социалните потребности на обществото, а от друга – с еволюцията на научните знания и технологии. Общо по това ПН 3.5 за ОКС „бакалавър“ и „магистър“ в катедра БНИКП на ФФ в отделните специалности са актуализирани и създадени нови 73 бр. учебни програми.

Доказателства, които удостоверяват дейностите по изпълнение на препоръката:

- Доклад на ректора и таблици в него за ФЖМК;
- Приложения за ФЖМК:

- Приложения 1 и 2: Карти за рецензия на учебна програма;
- Приложения 5 и 6: Актуализирани учебни програми на дисциплините във ФЖМК;

- Приложение 8: Обобщена справка на процедурите за актуализиране и приемане на нови учебни програми за ОКС „бакалавър” и „магистър” в ПН 3.5. във ФЖМК и за ДП „Медии и комуникации” (уч. 2019/2020 – 2022/2023 г.);
- Приложения 9,10,11,12: Протоколи от заседания на КС и ФС на ФФ за актуализиране и приемане на нови учебни програми;
 - Доклад на ректора и таблици в него за катедра БНИКП на ФФ;
 - Приложения за катедра БНИКП на ФФ;
- Приложение 8-ФФ: Протоколи от заседания с решения на КС на катедра БНИКП, ФС на ФФ, АС на СУ.
- Приложение 9-ФФ: Учебни програми на специалностите в катедра БНИКП;

Оценка за изпълнение на препоръката:
Препоръката се изпълнява.

Препоръка №2: Да се обърне внимание на някои дисбаланси във възрастовата структура на преподавателския състав и да се стимулира хабилитирането на преподаватели на по-ниска възраст.

Срок: постоянен с ежегодно отчитане

Дейности и резултати по изпълнение на препоръката:

През доакредитационния период, както е отбелязано в заключението на ПКСПНСО¹ въз основа на финалния доклад на експертната група за доакредитационния период по изпълнение на критерий 5.1. в съответствие със стандарт 5 от ESG – част 5 /1-10/ „Институциите имат разработена политика за осигуряване на качествен академичен състав чрез прилагане на прозрачни процедури като част от стратегията за развитие на професионалното направление” е посочено, че: „Независимо от общата положителна оценка е препоръчително да се обърне по-сериозно внимание на някои дисбаланси във възрастовата структура на преподавателския състав и да се стимулира хабилитирането на преподаватели на по-ниска възраст.

През следакредитационния период, според доклада на ректора и приложенията към него за изпълнение на Препоръка №2, във ФЖМК е извършено следното:

✓ Изпълнение на Стратегическата цел за развитие на преподавателския състав съгласно Стратегията за развитие на професионално направление 3.5. в СУ (Приложение 15).

✓ Активно участие на ФЖМК в Националната програмата „Млади учени и постдокторанти” в двете ѝ фази (2019–2022) и назначаване на спечелилите конкурсите изследователи общо **20 бр: 2бр.** на длъжността „изследовател” и **18бр.** на длъжността „признат изследовател”;

✓ Привличане на млади преподаватели чрез обявяване на конкурси за асистенти и главни асистенти във ФЖМК. Така този факултет, където се провежда обучението по повечето от специалностите в ПН 3.5 е един от двата в СУ (заедно с Факултета по педагогика), който е близо до допустимата от ЗВО долна граница на преподаватели на първи ОТД;

✓ Планиране на конкурси за всяка учебна година по заповед на Ректора, съгл. Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в срок, определен от Ректора;

✓ Конкурсите за заемане на академични длъжности се обявяват, ако е осигурена учебна натовареност по учебен план в съответствие с приетите от Академичния съвет на СУ норми, т.е. **по наукометричните показатели и по аудиторна натовареност с лекции;**

✓ Преподавателският състав на ФЖМК съблюдава регламентираното за СУ съотношение между академичните длъжности **15:30:35:20** (асистенти/главни асистенти/доценти/професори), прието с решение на АС (Приложение 16) и регламентирано в чл. 86, ал. 3 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ (приет от АС на 31.10.2018 г., посл. изм. и доп. 13.07.2022 г.).

Към 20.02.2023 г. визираното съотношение при преподавателския състав на ОТД във ФЖМК е **12 : 31 : 36 : 21**;

✓ Съотношението „хабилитирани : нехабилитирани” преподаватели във всички учебни планове на специалностите във ФЖМК през периода 2019-2023 г. се поддържа в рамките на нормативното съотношение **70% : 30%**, а броят на хабилитираните преподаватели на първи ОТД, които четат лекционни курсове в БП и МП във ФЖМК, отговаря на законовите изисквания. Към 20.02.2023 г. те са **87,8%**;

✓ **Възрастовата структура** на преподавателския състав в ПН 3.5, както и в целия СУ се отчита устойчиво нарастване на относителния дял на преподавателите във възрастовата категория 25–29 г. и трайното намаляване на преподавателите във възрастовата категория 55–59 г. Данните показват, че започва **преодоляване на негативните тенденции на увеличаване на средната възраст на преподавателския състав** (Приложения 17 и 18). В тенденцията за дисбаланс в структурата на преподавателския състав по признак пол в Софийския университет след 2018 г. (Приложение 19) се отчита **ръст в превеса на жените** (от 55,2% през 2018 г. до 56,6% през 2022 г.) спрямо мъжете. В същото време при професорите се наблюдава **обрат** – мъжете на длъжност „професор” вече са по-малко от жените на длъжност „професор” (от 52,2% през 2018 г. до 47,2% през 2022 г.), с видим **ръст в дела на жените** (Приложение 20);

✓ С проявена отговорност към изпълнението на Препоръка 2, ръководството на ФЖМК през следкредитационния период е положило големи усилия за **привличане на млади преподаватели**. Резултатите са:

- Възрастовото съотношение между преподавателите в края на доакредитационния период е **5 : 27 : 22 : 46**, а края на четиригодишния следакредитационен период - през настоящата 2023 г. е **10 : 17 : 40 : 33**, при определено възрастово съотношение между преподавателите **15 : 30 : 35 : 20** съгласно §3 от допълнителните разпоредби на ППЗРАСРБ в СУ „Св. Кл. Охридски“;

- Тенденцията към **подмладяване и балансиране на възрастовата структура** на преподавателския състав на ФЖМК е видима, както и, че **от настоящата 2023 г. няма преподавател над 65 годишна възраст, заемащ академична длъжност**,

- В следакредитационния период, който в голямата си част съвпада с периода на пандемията от COVID-19, от която са починали 6 млади преподаватели (5 доценти и 1 главен асистент) на ОТД в активна възраст и с голям академичен потенциал.

В обобщение за изпълнението на Препоръка №2 и на Плана за развитие на академичния състав на ПН 3.5. ОКИН (в Стратегия за развитие на ФЖМК при Софийския университет 2019-2023) може да се отчете, че през текущия акредитационен период във ФЖМК се поддържа **стабилен брой хабилитиран преподавателски състав на ОТД**, който обслужва обучението в специалностите от ПН, и **се планират повече конкурси за наемане на нови и млади преподаватели** на длъжност „асистент”.

През следакредитационния период, според доклада на ректора и приложенията към него за изпълнение на Препоръка №2, в катедра БНИКП на ФФ е извършено следното:

✓ За периода на следакредитационното наблюдение ежегодно катедра БНИКП, ФФ планира обявяването на конкурси (Таблица 4-ФФ) във връзка с развитието на академичния състав, осигуряване на приемственост и привличане на научноизследователски кадри в състава на Катедрата и спазване на изискуемото съотношение на заетите академични длъжности (Таблица 5-ФФ). Процесът е постоянен и с дългосрочно планиране;

✓ Съгласно §3 от допълнителните разпоредби на ППЗРАСРБ в СУ „Св. Кл. Охридски“ е определено възрастово съотношение между преподавателите **15 : 30 : 35 : 20**, като съотношението а края на четиригодишния следакредитационен период – към 01.03. 2023 г. е **7 : 33 : 33 : 27**,

✓ През следакредитационния период са настъпили следните изменения в преподавателския състав в катедра БНИКП на ФФ:

✓ новоназначени нехабилитирани преподаватели – двама (Таблица 8-ФФ);

✓ пенсионирани хабилитирани преподаватели – двама (Таблица 8-ФФ);

- ✓ проведените процедури за хабилитация (израстване на място) - две (1 за професор, 1 - за доцент) (Таблица 6-ФФ);
- ✓ проведена една процедура за „доцент“ за нуждите на Университетската библиотека (самостоятелно звено в СУ), с осигурена необходима преподавателска натовареност от катедра БНИКП на ФФ (Таблица 6-ФФ);
- ✓ планирани конкурси за 2023 – два (1 – за главен асистент на свободно щатно място, 1 за професор на заето щатно място) (Таблица 4-ФФ);
- ✓ Възрастова структура на преподавателския състав на ОТД във катедра БНИКП, ФФ в началото и в края на следакредитационния период (Таблица 9-ФФ), като **за целия този период няма преподавател над 65 годишна възраст, заемащ академична длъжност:**

	до 35 г.	36-45 г.	46-55 г.	56-65 г.	над 65 г.	Общо
2019	-	6	2	6	-	14
2023	-	4	5	6	-	15

В заключение по изпълнение на тази препоръка в доклада на ректора се посочва, че:

➤ В условията на ограничен щатен ресурс съотношението при преподавателите на ОТД „хабилитирани : нехабилитирани” в ПН 3.5. (ФЖМК и ФФ) се поддържа в границите на законовия минимум **70 : 30 %** за преподаване на лекционни курсове. Налице е постоянна политика за завишаване на броя хабилитираните преподаватели на ОТД в СУ във всички учебни планове за ОКС „бакалавър” и „магистър”, която дава положителни резултати, изразяващи се в 4 аспекта: 1) изравняване на нивото на научните знания в преподаваното съдържание със световните открития и идеи, 2) релевантност на планираната от преподавателския състав научноизследователска дейност с приоритетите на бизнеса, 3) привличане на професионалисти от практиката за надграждащо обучение в магистърските програми, 4) осигуряване на професионалната реализация на завършващи програмите като специалисти във водещите представители на българската комуникационна, медийна, издателска и информационна индустрия;

➤ През следакредитационния период във ФЖМК и в катедра БНИКП към Философския факултет се планират конкурси за нови академични длъжности и хабилитации. Стриктно се следи запазването на баланса в преподавателските екипи и в специалностите чрез внимателно планиране на развитието на академичния състав. Редовно се обявяват конкурси за заемане на академични длъжности с цел осигуряване на приемственост и израстване в кариерата на щатните преподаватели. Привличат се в учебния процес и утвърдени научноизследователски кадри от практиката. Стимулират се изявени студенти, за да продължат обучение в ОНС „доктор“ по професионално направление 3.5. ОКИН;

➤ Трудът на младите преподаватели се стимулира по разнообразни начини, така че да се насърчава както тяхната публикационна и научноизследователска активност, така и личната им амбиция за академичен растеж.

Доказателства, които удостоверяват дейностите по изпълнение на препоръката:

- Доклад на ректора и таблици в него за ФЖМК;

- Приложения за ФЖМК:

- Приложение 15: Стратегия за развитие на Факултета по журналистика и масова комуникация при Софийския университет (2019–2023)
- Приложение 16: Решение на АС, Протокол №11 от 13.07.2016 г.
- Приложение 17: Възрастова структура на преподавателския състав в СУ (2018–2022)

¹ Решение на ПКСПНСО за резултатите от извършеното оценяване по процедура за ПА на ПН 3.5 „Обществени комуникации и информационни науки” в СУ „Св. Климент Охридски“

- Приложение 18: Структура на преподавателския състав по звена, длъжност и възраст в СУ (2018–2022)

- Приложение 19: Структура на преподавателския състав по пол в СУ (2018–2022)
- Приложение 20: Структура на преподавателския състав по пол, възраст и длъжност в СУ (2018–2022)
- Приложение 21: Структура на хабилитирания и нехабилитирания преподавателския състав в СУ (2018–2022)
- Приложение 22: Хабилитирани преподаватели на ОТД с лекционни курсове в учебните планове на ФЖМК през периода 2019–2023 г.
- Приложение 23: Конкурси за нехабилитирани и хабилитирани преподаватели в СУ (2018–2022)
- Приложение 24: Класиране в конкурсите „Млади учени и постдокторанти” във ФЖМК в двете фази (2019–2022)
- Приложение 25: Планирани конкурси за академични длъжности във ФЖМК (2019–2022)
- Приложение 26: Спечелили конкурсите за академични длъжности „асистент”, „главен асистент” и „доцент” във ФЖМК по възраст (2019–2023);
 - Доклад на ректора и таблици в него за катедра БНИКП на ФФ;
 - Приложения за катедра БНИКП на ФФ;
- Приложение 8-ФФ: Протоколи от заседания с решения на КС на катедра БНИКП, ФС на ФФ, АС на СУ
- Приложение 10-ФФ: Справка за преподавателите в катедра „БНИКП“ на ФФ, назначени на основно трудово правоотношение (2019-2023)

**Оценка за изпълнение на препоръката:
Препоръката се изпълнява.**

ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ЗАКЛЮЧИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ПК за САНК:

Софийският университет „Св. Климент Охридски” изпълнява препоръки №1 и №2, формулирани в решението на Постоянната комисия по социални и правни науки, сигурност и отбрана от 06.06.2019 г. (Протокол №14) при програмната акредитация на професионално направление 3.5. „Обществени комуникации и информационни науки”, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, за образователно-квалификационните степени „бакалавър” и „магистър” с обща оценка 9,38 (девет цяло и тридесет и осем стотни).

**Изготвил:
(проф. д-р инж. Иван Куртев)**

На заседание от 25.05.2023г. (протокол №11) ПК за САНК прие доклада на наблюдаващия процедурата по САНК проф. д-р инж. Иван Куртев и реши:

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ПК за САНК:

Софийски университет „Св. Климент Охридски” изпълнява препоръки №1 и №2, формулирани в решението на Постоянната комисия по социални и правни науки, сигурност и отбрана от 06.06.2019 г. (Протокол №14) при програмната акредитация на професионално направление 3.5. „Обществени комуникации и информационни науки”, област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, за образователно-квалификационните степени „бакалавър” и „магистър” с обща оценка 9,38 (девет цяло и тридесет и осем стотни).

ПРОЕКТ ЗА РЕШЕНИЕ НА АКРЕДИТАЦИОННИЯ СЪВЕТ:

1. Утвърждава доклада на ПК за САНК относно следакредитационното наблюдение и контрол по изпълнение на препоръките, формулирани в решението на Постоянната комисия по социални и правни науки, сигурност и отбрана от 06.06.2019 г. (Протокол №14) при програмната акредитация на професионално направление 3.5. „Обществени комуникации и информационни науки”, област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, за образователно-квалификационните степени „бакалавър” и „магистър” в Софийски университет „Св. Климент Охридски” с обща 9,38 (девет цяло и тридесет и осем стотни).

2. Акредитационният съвет констатира, че Софийски университет „Св. Климент Охридски” изпълнява препоръки №1 и №2, формулирани в решението на Постоянната комисия по социални и правни науки, сигурност и отбрана от 06.06.2019 г. (Протокол №14) при програмната акредитация на професионално направление 3.5. „Обществени комуникации и информационни науки”, област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, за образователно-квалификационните степени „бакалавър” и „магистър” с обща оценка 9,38 (девет цяло и тридесет и осем стотни).

Председател на ПК за САНК:

(доц. д-р Гергана Боянова)

**Съгласувано със зам.-председателя
на НАОА по САНК:**

(проф. д.н.к. Мария Шнитер)